

ASTROLOJİ HABERLERİNDE KORKU ÇEKİCİLİĞİNİN KULLANILMASI: İNTERNET HABERLERİNE YÖNELİK BİR ANALİZ

Fadime ŞİMŞEK İŞLİYEN¹

ÖZ

Bir tür bilinmezi öngörme çabası olarak nitelendirilebilecek astroloji, kişilerin bilinmeze karşı duyduğu merak nedeniyle medyada her zaman belirli bir alıcı kitlesine sahip olan konulardan biridir. Bu sebeple gerek geleneksel medyada gerekse yeni medyada günlük burç yorumlarının yanı sıra astrolojik konular sıklıkla haberleştirilmektedir. Kimi zamansa deprem, pandemi, seçimler gibi toplumun genelini ilgilendiren birtakım olaylar astroloji ile ilişkilendirilerek haber yapılmaktadır. Özellikle bu gibi durumlarda negatif çekicilikler arasında yer alan korku çekiciliği unsuru, haberlerde bilinçli olarak kullanılan bir etmen olarak karşımıza çıkmaktadır. Astroloji haberlerinin söylemlerinde sıklıkla kullanılan korku çekiciliği unsuru özellikle kolektif korkulara hitap etmektedir. Bu çalışma, Türkiye’de astroloji haberlerine yönelik bilimsel çalışmaların sınırlı sayıda olmasından dolayı sosyal bilimler alanına katkı sağlayacağı için önem arz etmektedir. Çalışmada astroloji haberlerinin korku çekiciliğiyle olan ilişkisini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu bağlamda haber sitelerinde yer alan ve amaçlı örneklem yoluyla belirlenen astroloji haberleri doküman analizi yöntemine tabi tutulmuş ve betimsel analiz tekniği ile ele alınarak korku çekiciliği bağlamında değerlendirilmiştir. Haberlerde korku çekiciliği unsurundan önemli ölçüde yararlanıldığı ve astrolojik söylemlerde özellikle yaşam, sağlık, ekonomi gibi alanlarda toplum için tehdit ve tehlike arz eden olumsuzluklara vurgu yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Korku Çekiciliği, Astroloji, Sözde Bilim, Astroloji Haberleri, Haber Siteleri.

THE USE OF FEAR APPEAL IN ASTROLOGY NEWS: AN ANALYSIS OF INTERNET NEWS

ABSTRACT

Astrology, which can be described as an effort to predict a kind of unknown, is one of the subjects that always has a certain audience in the media due to people's curiosity about the unknown. For this reason, astrological issues are frequently reported in both traditional and new media as well as daily horoscope interpretations. Sometimes, some events that concern the society in general, such as earthquakes, pandemics, elections, are reported by associating them with astrology. Especially in such cases, the element of fear appeal which is among the negative appeals appears as a factor that is consciously used in the news. The element of fear

Araştırma Makalesi

Research Article

¹. Doç. Dr.

Aksaray Üniversitesi
İletişim Fakültesi

E-Posta
fsimsekisleyen@aksaray.edu.tr

ORCID
0000-0003-0723-2261

Başvuru Tarihi / Received

29.06.2024

Kabul Tarihi / Accepted

18.09.2024

appeal which is often used in the discourses of astrology news especially appeals to collective fears. This study is important because it will contribute to the field of social sciences due to the limited number of scientific studies on astrology news in Turkey. In the study, it was aimed to reveal the relationship between astrology news and fear attractiveness. In this context, astrology news on news sites and determined through purposeful sampling were subjected to document analysis method and evaluated in the context of fear appeal by handling them with descriptive analysis technique. It was concluded that the element of fear appeal is used significantly in the news and the negativities that pose a threat and danger to the society, especially in areas such as life, health and economy, are emphasized in astrological discourses.

Keywords: Fear Appeal, Astrology, Pseudoscience, Astrology News, News Websites.

GİRİŞ

Bilinmezi öngörme çabası ve geleceği kendileri için emniyetli kılma düşüncesi, insanların her dönemde oldukça önemsendiği ilgi alanlarından biri olmuştur. Çağlar boyunca insanlar yıldızlardan, gezegenlerden, Ay'dan ya da Güneş'ten gelen birtakım işaretler doğrultusunda geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunmaya çalışmıştır. Öyle ki antik uygarlıklardan Avrupa krallıklarına, Selçuklulardan Osmanlılara kadar birçok devlet, geleceğe ilişkin ipuçları aramanın peşine düşmüştür. Bu noktada astroloji, insanların hayatlarına ilişkin anlam arayışlarına çözüm bulmaları noktasında yararlandıkları ayrıcalıklı alanlardan biri olmuştur. Astrolojiye olan ilgi Aydınlanma Çağı gibi rasyonalitenin her şeyin üzerinde tutulduğu bazı dönemlerde düşüşe geçmişse de hiçbir zaman tümüyle yok olmamış ve astroloji varlığını günümüze dek sürdürmüştür. Hatta teknolojik gelişmelerle beraber astroloji, varlık sahasını daha fazla geliştirme imkânına sahip olmuştur. Bu bağlamda kitle iletişim araçları geçmişten bugüne dek astrolojinin geniş kitlelere ulaşmasını sağlayan önemli araçlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Astrolojinin referans aldığı dayanak noktaları, kullandığı yöntemler ve bu yöntemlerle ulaşılan sonuçlar modern sonrası dönemlerde çoğu zaman tartışma konusu olmuştur. Söz konusu tartışmaların odağını astrolojinin pozitif bilimle örtüşmeyen düşünce sistemi oluşturmaktadır. Pozitivist dünyanın astrolojiyi kendi sınırlarının dışında tutması kesin bir şekilde doğrulanamaz ve yanlışlanamaz olduğundan ileri gelmektedir. Ancak astrolojiye merak duyan ya da astrolojiyle kapsamlı şekilde ilgilenen kesimler için söz konusu alanın bilimsel açıdan yeterlilik

kriterlerini taşıyor oluşu olumsuz bir anlam taşımamaktadır. Gerek geleneksel medyada gerekse yeni medyada astrolojiye ilişkin konuların yer alması ve astroloji gibi parapsikolojik konuların her dönemde merak uyandırması bunun somut bir göstergesidir.

Bu çalışma astroloji içerikli haberlerin korku çekiciliği bağlamında haber sitelerinde nasıl sunulduğunu incelemektedir. Bu bağlamda çalışma kapsamında ele alınan haberler, betimsel analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Bu doğrultuda tematik bir çerçeve oluşturularak “burçlara yönelik haberler”, “astronomik hareketlere yönelik haberler” ve “genele hitap edecek şekilde hazırlanan haberler” olmak üzere üç kategori belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre astroloji haberlerinin korku çekiciliğine yönelik olarak hazırlandığı, internet haberciliğinde tıklanma için oldukça önem taşıyan başlıklarda özellikle korku unsurlarına yer verildiği tespit edilmiştir.

1. Sözde Bilim Olarak Astroloji

Yunanca “Astrologia” kelimesinden türetilen astroloji, ‘yıldızların hesabı’ ya da ‘yıldız bilimi’ gibi anlamlara gelmektedir (Pınarbaşı, 2020: 141). Türkçe Sözlük astrolojiyi “yıldız falcılığı” olarak açıklarken (Türk Dil Kurumu Sözlükleri, t.y.), Cambridge sözlüğü ise “insanların karakterlerini ve yaşamlarını etkiledikleri inancıyla Güneş, Ay, gezegenler ve yıldızların hareketlerini ve konumlarını inceleyen çalışma alanı” olarak tanımlamaktadır (Cambridge Dictionary, t.y.).

Astroloji günümüzde bir ilim ya da bir bilim dalı olarak görülmemektedir. Önceki yüzyılların aksine sözde bilim (pseudoscience) başlığı altında değerlendirilen alanlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilimsel bir şekilde oluşturulmamış bir düşünce sistemi veya teori (Cambridge Dictionary, t.y.) olarak tanımlanan sözde bilim, her ne kadar bilimsel metotları uyguladığını, bilimsel olgu ve kaynaklardan beslendiğini iddia etse ve kullandığı terminoloji bilimselmiş gibi görünse de özünde kullandığı yöntemler ve materyaller açısından bilimsel değildir. Bu yüzden bilimsel açıdan yeterli araştırmaya ve kaynağa dayanmayan düşünce, bilgi, uygulama ve inançlar sözde bilim kapsamına girmektedir. Astrolojinin yanı sıra fal, kehanetler, komplo teorileri ve parapsikoloji de bu başlık altında değerlendirilmektedir (Cevahiroğlu, 2023). ‘Kötü Tavsiye/Bilim ve Sahte Bilim’ kitabının yazarı Paul A.

Offit (2022) bilimi, batıl inanca karşı bir panzehir olarak tanımlamaktadır. Tam da bu noktada bilimsel ve bilimsel olmayan arasındaki ayrımı bakmakta fayda vardır. Aslına bakılırsa söz konusu ayırım her dönemde bilim insanları ve düşünürlerin üzerinde tartıştıkları bir konu olmuştur. Özellikle 20. yüzyılın başlarında farklı ülkelerde kurulan felsefe okulları bilim ile bilim olmayan arasına bir çizgi koyma amacı taşımıştır. Bu okulların arasında Avusturya’da kurulan Viyana Çevresi oldukça ön plana çıkmıştır. Söz konusu okulun düşünürleri bilimin metafizikten tamamen ayrılması gerektiğini savunmuştur. Çünkü metafizik önermeler doğrulanamayan bir yapıdadır. Bu da söz konusu önermeleri anlamsız kılmaktadır (Şahin, 2020: 90). Bilim felsefesinde “sınır belirleme sorunu” ifadesini ilk kullanan ise Karl Popper olmuştur. Popper bilimi sahte/sözde bilimden ayırt etmek için yanlışlanabilirlik kriterini önermiştir. Popper, bilimsel statüye ulaşmak için teorilerin yanlışlanabilir olması gerektiğini savunmuştur (Villavicencio, 2020: 2). Bu yaklaşıma göre bilimsel verilerin doğruluğunu sınamak yerine yanlışlığını sınamak gerekmektedir. Bu açıdan bilimsel iddia yanlışlanabileceğini kabul etmelidir (Şahin, 2020: 93). Süreç içerisinde bilimsel bilgi ve uygulamalar ile bilimsel olmayan bilgi ve uygulamalar arasında sınır belirleme kriterlerine yenileri eklenmiştir. Bu anlamda test edilebilir olma önemli kriterlerden biridir. Çünkü bilimsel bilginin test edilebilir olması şarttır. Bir diğer kriter ise kanıtlanabilir olmadır. Bilimsel teori ve hipotezler kanıtlara ihtiyaç duymaktadır. Kanıtlarla hiçbir zaman desteklenmeyen hipotezler reddedilmekte ve bilim alanının dışında tutulmaktadır. Bir başka kriter ise bilimsel bilginin yeniden üretilebilir yani tekrarlanabilir olmasıdır (Villavicencio, 2020: 4-5). Ancak sözde bilimler bu kıstasları karşılayamamaktadır. Pozitivist ve realist bilim anlayışlarına göre bilim, ampirik temele dayanan, sübjektiflikten uzak ve rasyonel bir disiplindir. Dolayısıyla görünemeyen özlerin, mekanizmaların veya doğaların (nature) bilgisini vermek bilimin amacı değildir (Keat and Urry, 2001: 16).

Adorno (2002: 48,51) “The Stars Down to Earth” adlı kitabında astrolojiyi “ikincil batıl inanç” (secondary superstition) olarak nitelendirmektedir. Adorno’ya göre bilimsel bir temeli bulunmayan astroloji doğası gereği spekülative açıklamalarla doludur. Bu anlamda astroloji ile bilim arasındaki ayırımın belirsizleşmesi ciddi sonuçlar doğurabilmektedir.

2. Astroloji Tarihine Genel Bir Bakış

5000 yıllık bir geçmişe sahip olan astroloji (Pınarbaşı, 2020) insanlık tarihinde önemli bir yer edinmiştir. Kimi zaman bir ilim olarak değer görmüş kimi zaman şeytan işi olarak yorumlanmış kimi zamansa boş bir safsata olarak nitelendirilmiştir. Ama bir şekilde toplumların hayatında yer almayı sürdürmüştür.

Astroloji tarihinin erken dönemlerinde ilk astronomik gözlemler gerçekleştirilmiş ve gökte meydana gelen değişimler üzerinden yorumlar yapılmaya başlanmıştır. Bu dönemde Ay ve Güneş tutulmaları ile meteorolojik olaylar arasında bağ kurulmaya çalışılmıştır. Gök cisimlerinin parlak ya da sönük olmaları, gezegen ve yıldızların birbirlerine yaklaşip uzaklaşmaları insanlar tarafından anlam yüklenen hareketler olmuştur. Astroloji tarihinin orta döneminde Babil ve Uruk kentleri M.Ö. 4. yüzyıldan, M.Ö. 1. yüzyıla kadar önemli astronomi merkezleri haline gelmiştir. Bu dönem astroloji açısından ilerlemenin hızlı olduğu bir dönemdir. Örneğin Ay tutulmaları bu dönemde önceden tahmin edilmeye başlanmıştır. Babilliler tarafından ise Halley kuyruklu yıldızı M.Ö. 164 yılında ve M.Ö. 87 yılında olmak üzere iki kez gözlemlenmiş ve kaydedilmiştir (Pınarbaşı, 2020: 144). Babilliler özellikle tutulma olaylarına oldukça hassas yaklaşmıştır. Çünkü onlara göre Ay veya Güneş'in gökyüzünden fiziksel olarak yok olması mutlaka bir felaketle karşılaşacakları anlamına gelmekteydi. Babilliler dışında Mısırlılar ve Yunanlılar da bu dönemde astrolojiyle ilgilenen uygarlıklar arasında yer almaktaydı (Jerome, 2009: 18-19).

İlerleyen yüzyıllarda Çin, Hindistan ve Arap yarımadasında da astrolojiyle ilgilenmek dahası yıldızların hareketlerini yönetime aksettirmek bir gelenek haline almıştır. Türk dünyasında ise Selçukluların yanı sıra Osmanlı Devleti de astroloji ve astronomiye oldukça değer vermiştir. Fatih Sultan Mehmet döneminden itibaren müneccimlik kurumsallaşmış ve sarayda müneccimbaşı bulunmaya başlamıştır. Müneccim, necm ve tencim kelimelerinin birleşiminden doğan bir adlandırma olup, "yıldız ilmiyle uğraşan, yıldızların hareket ve tesirlerini hesaplayan kişi" anlamına gelmektedir. Müneccimlik o dönemlerde hem astronomi hem de astrolojiyi içine alan ayrıca ikisinin ilgilenmediği konuları da ihtiva eden bir uzmanlık alanı olmuştur. Müneccimler her yıl nevrudta takvim hazırlamanın yanı sıra padişahın tahta çıkış vakti, ordunun sefere çıkışı, savaş ilan edilmesi, sultan düğünü gibi önemli olayların

ne zaman yapılması gerektiğine ilişkin görüş beyan eden bir pozisyonda olmuşlardır (Akbaş, 2023: 47; Tımas, 2023: 23-26).

Avrupa'ya bakıldığında ise özellikle Rönesans ile birlikte astrolojinin yükselişe geçtiği görülmektedir. Bu dönemde Rönesans aydınları Roma ve Yunan uygarlıklarının yazılı eserlerini araştırmaya başlamışlardır. Saat, teleskop ve diğer gökbilim araçlarının yardımıyla gökyüzünde gece gözlemleri yapılmaya başlanmıştır. Ancak Aydınlanma Çağı ile birlikte astroloji yine düşüşe geçmiştir. Bilim insanları tarafından gezegen ve yıldızların yeryüzündeki yaşam üzerinde fiziksel etkilerine yönelik hiçbir kanıtın olmadığı insanlara anlatılmıştır. 20. yüzyılda İngiltere ve Fransa'da astrolojiye inananların sayısı iyiden iyiye azalmış, astroloji "aptalca" bir batıl inanç olarak görülmeye başlanmıştır. Fakat I. Dünya Savaşı sonrasında başta Almanya olmak üzere astroloji birçok yerde yeniden yükselişe geçmiş, II. Dünya Savaşı yıllarında ise oldukça yaygınlık kazanmıştır. Öyle ki Almanların propaganda örgütü, astrolojinin psikolojik savaşlarında kullanılabileceğini keşfetmiştir (Jerome, 2009: 4).

Geçmiş yıllardan günümüze değin astrolojik öngörüler kişilere sadece hayatlarının yön tayini noktasında destek sağlamamıştır. Bu öngörüler aynı zamanda içinde korku unsuru barındırarak uyarıcı bir rol de üstlenmiştir. Özellikle yeni medyada ve sosyal medyada, insanlarda yüksek düzeyde ilgi uyandırmak için astrolojinin korku faktöründen çokça beslendiği görülmektedir.

3. Medyanın Yayıdığı Korku Kültürü

Evrensel duygulardan biri olan korku kavramsal olarak, "Bir tehlike veya tehlike düşüncesi karşısında duyulan kaygı, üzüntü/kötülük gelme ihtimali" şeklinde tanımlanmaktadır. Korku, özellikle beklenmedik ve öngörülemez bir durumla karşılaşıldığında insanların, zihinlerini yoğunlaştırmalarını sağlayan temel bir mekanizmadır (Furedi, 2017: 8). Beklenmedik bir durumla karşılaştığında kişiye kaçmasını ya da savaşmasını telkin eden itkinin kaynağı korkudur. Bu sebeple temel duygulardan biri olan korku, insanların hayatında kritik bir öneme sahiptir (İşliyen ve Şimşek İşliyen, 2021: 76-77).

Korkular eski zamanlarda kişisel deneyimler tarafından biçimlendirilmekte iken günümüzde duyulan korkuların çoğu kişisel deneyimlerden kaynaklanmamaktadır. Paradoksal bir şekilde hastalık, acı ve ölüm gibi deneyimlerin oldukça uzağında yaşayan, kişisel güvenlik önlemlerini de oldukça arttırmış olan günümüz modern insanı için korku, hayatın merkezinde yer almayı sürdürmektedir. Bu korku kültürünün temelinde ise insanın gündelik yaşamını tehdit eden yok edici güçlerle kuşatılmış olduğuna duyduğu inanç yatmaktadır (Furedi, 2017: 8). Eski dönemlerde vahşi hayvan saldırısından ya da aç kalıp ölmekten korkan insanlar zaman içinde korku çemberini genişleterek düşmanlardan, savaşlardan ya da hastalıklardan korkmaya başlamışlardır. Günümüzde ise bu korkulara işsizlik, çevre kirliliği, dışlanmak, teknoloji gibi yeni faktörler eklenmiştir (Tarakcı, 2019:144). Bunda şüphesiz korku unsurları ile çerçevelenerek aktarılan genelde medya içeriklerinin özelde ise haberlerin payı oldukça büyüktür. Çünkü haberler, kitlelerin gündelik hayatta ihtiyaç duydukları bilgileri aktarmakla birlikte bu bilgilerin içeriğine “korku” ögesini de yerleştirmektedir (Balcı ve Karadeniz). Özellikle Türkiye’de üçüncü sayfa haberi olarak adlandırılan haberler, kişiler üzerinde korku ve kaygı uyandıracak şekilde hazırlanmaktadır. Kaza, cinayet, intihar, hırsızlık ve istismar gibi toplumsal sorunları yansıtan üçüncü sayfa haberleri genellikle çözüm önerileri sunmayan sansasyonel içerikli metinlerden oluşmaktadır (Suiçmez, 2023: 221). Sürekli bir şekilde bu tarz haberlere maruz kalıyor olmak kişileri karşı karşıya kalabilecekleri kişisel ve fiziksel tehditler konusunda yüksek düzeyde korku duymaya itmektedir.

Eski dönemlerde vampirler, şeytanlar, cadılar üzerinden inşa edilen korku senaryoları günümüzde insan ırkının varlığını ve toplumsal hayatın devamlılığını tehdit eden yeni tehlikeler üzerinden oluşturulmaktadır. Bu bağlamda insan dışı varlıkların dünyayı ele geçirme arzuları, dünyanın sonunu getirecek doğal felaketler, dünyalar savaşı yeni dönemdeki korku sinemasının ana konuları olarak karşımıza çıkmaktadır (Yurdigül, 2018: 72). Programlar ve haberlerde de durum bundan farklı değildir.

Botton (2015: 50), çok sayıda habere maruz kalmanın kişilerde uyandırdığı iki duygudan birinin öfke diğerinin ise korku olduğuna dikkati çekmektedir. Çünkü

haberler sayesinde kişilerin, dünyanın mutasyon geçirmiş virüsler, dünya dışı varlıklar ya da teknoloji gibi korkulması gereken sayısız şeyle dolu olduğu fikrinden kaçınması neredeyse imkânsızdır. Furedi de (2017: 29) “Korku Kültürü” adlı kitabında benzer bir noktaya işaret etmektedir:

“Çevresel tehlikelerin yarattığı riskler medya kanalıyla sürekli olarak bize hatırlatılmakta. İnsan türünün varlığının da tehlikede olduğunun söylenmesiyle, hayatın kendisi büyük bir güvenlik meselesi haline geldi. Karşımızdaki risk yelpazesi neredeyse günbegün genişliyor. Bir gün, trombosise yol açan gebelik önleyici hapların, ertesi gün et yiyen süper virüslerin tehdidi altında oluyoruz. Bu arada aldığımız gıdaya dahi güvenemiyoruz. (...) Potansiyel tehlikeler kümesinin dur durak bilmez biçimde genişlemesinin sonucu olarak güvenlik giderek kalıcı bir kaygıya dönüşüyor.”

Medyanın ürettiği ve toplumda yaygınlaştırdığı korku alanları içinde özellikle şiddet, taciz, cinayet, çocuk kaçırma, salgın hastalıklar, terör, küresel tehditler ve doğal felaketler ön planda yer almaktadır (Yurdigül, 2018: 68). Haberlerde, programlarda, film ve dizilerde sürekli biçimde bireysel ve kolektif korkulara ilişkin konuların işlenmesi, kişilerin zihninde dünyanın olduğundan daha acımasız bir yer olduğu düşüncesini devamlı olarak taze tutmaktadır.

3.1. Medya ve Korku Çekiciliği

Korku çekiciliği, alıcı kitleye, yapılan uyarıları dikkate almadıkları takdirde istenmeyen sonuçların ortaya çıkacağını göstererek onlarda korku uyandırmayı amaçlayan ikna edici iletişim stratejilerden biridir. Bu stratejiyle verilen mesajın etkisinin artırılması istenir (Chandler ve Munday, 2018: 250). Kişileri duygular aracılığıyla ikna etmek, olgularla ikna etmekten çok daha etkilidir (Hogan ve Speakman, 2012: 206). Bu nedenle korku çekiciliği medya tarafından özellikle tercih edilen bir ikna tekniğidir. Korku çekiciliği duygusal öğelere hitap etmekle birlikte kullanım durumuna göre rasyonel yönler de içermektedir (Kalender, 2005: 126).

Rogers(1975: 93) geliştirdiği ‘Korunma motivasyonu kuramında’ korku çekiciliğinin 3 önemli bileşeni olduğu üzerinde durmaktadır. Bu bileşenlerden ilki tasvir edilen olayın ya da zararın büyüklüğüdür. İkincisi söz konusu olayın meydana

gelme olasılığıdır. Üçüncüsü ise mesajda önerilen koruyucu tepkinin etkililiğidir. Bu anlamda habercilik açısından değerlendirildiğinde bir şeyin tehlike düzeyinin büyüklüğü onun haber olma ihtimalini arttırmaktadır. Bu tehlikenin, meydana gelme olasılığı yüksekse haberlerde geniş yer tutma olasılığı da o ölçüde yüksektir. Örneğin olası İstanbul depremi Türk medyasında sıkça haberi yapılan konuların başında gelmektedir. Korku çekiciliği ile çerçevelenerek aktarılan bu ve benzer haberlerde önlem alınmadığı takdirde karşılaşılabilecek riskler gösterilerek verilen mesaj bağlamında önerilen koruyucu tepkinin etkililiği arttırılmaya çalışılmaktadır.

Negatif çekiciliklerden biri olan korku çekiciliği, alıcıya kendisiyle ilgili değerlerin (yaşam, sağlık, mülkiyet, vb.) tehdit altında olduğu mesajını vermektedir. Bu sayede alıcıda korkuyu tetikleyerek tutum veya davranışta değişiklikler meydana getirmek amaçlanmaktadır. Korku çekiciliği literatürde tehdit çekiciliği ve korku uyandıran iletişim olarak da adlandırılmaktadır (Barth and Bengel, 2000: 23).

Yüksek bir korku çekiciliği, düşük bir korku çekiciliğinden önemli ölçüde daha yüksek düzeyde uyandırılmış bir korku sağlar (Witte, 1992: 331). Bu da şüphesiz alıcı kitle üzerinde daha fazla merak uyandıracak bir durumdur. Bu nedenle haberlerde kimi zaman gerçeğe dayalı bilgiler abartılı biçimde yansıtılarak veya gerçek dışı tehdit unsurları ortaya atılarak yüksek düzeyde korku çekiciliği uygulanmaktadır. Özellikle yeni medya haberciliği anlayışında ‘tık’lanma kaygısı, haber üreticilerini yüksek korku çekiciliklerine doğru itmektedir. Çünkü bu sayede haberler, dijital dünyanın akışkan doğasında daha kolay fark edilmekte ve tıklanma oranları artmaktadır.

Galtung ve Ruge’un (1965: 65-71) ortaya koyduğu 12 haber değer etmeni arasında “olumsuzluk” kriteri de yer almaktadır. Östgaard (1965: 45-48) tarafından ileri sürülen haber kıstasları arasında ise “sansasyon” kıstası bulunmaktadır. Bu anlamda kişilerde negatif duygular uyandıran korku çekiciliği unsurunun haberlerde kullanılması ile bu kriterler sağlanmış olmaktadır. Korku çekiciliği ile çerçevelenerek hazırlanan haberlerde sıklıkla, tehlike, risk, kaos vb. kelimeler kullanılmaktadır. Bu tarz haberlerde alıcı kitle üzerinde özellikle merak uyandırabilecek başlıklar tercih edilmektedir.

3.2. Astroloji Haberleri ve Korku Çekiciliği

Astrologlar Güneş Sistemi'ndeki hareketlerin yalnızca bireylerin değil toplumların da yaşantıları ve kaderleri hakkında bilgi verebileceğini ve bu hareketlerin doğru bir şekilde yorumlanmasıyla hayatın hemen her alanı için bazı öngörülerde bulunulabileceğini iddia etmektedirler. Özellikle de aşk, iş hayatı ve sağlık gibi insanların önemli bir bölümünün merakını çeken konular astrolojinin yelpazesi içinde kendine geniş yer bulmaktadır. Bu konular kişilerin belirsizliğe karşı toleranslarının düşük olduğu bu nedenle de belirsizlikleri çözmek istedikleri alanlar olarak astrologların dikkatini çekmektedir. Bununla birlikte günümüz astrologları ekonomi, tıp, psikoloji, siyaset ve jeoloji gibi eğitim ve özel uzmanlık isteyen alanlarda da yorum yaparak kişilere birtakım tavsiyelerde bulunmaktadır. Ancak günümüzde popüler astroloji, iktisat biliminin verilerini bilmeden yatırım kararlarına ilişkin öneriler sunulmasını, tıp bilgisine vakıf olmadan ameliyat zamanı tavsiyesinde bulunulmasını ya da jeolojik bilgilere dikkat etmeksizin birtakım doğal felaket tahminleri yapılmasını mümkün kılmaktadır. Dolayısıyla astroloji birçoklarınınca bilimin meşakkatli yollarına girmeden her şeyi kolay yoldan çözebilmenin bir yolu olarak görülmektedir (Uyar, 2016: 52-55).

Astrolojinin beslendiği önemli kaynaklardan biri de korkudur. İnsanların bilinmeze ilişkin taşıdığı korku ve endişe hayatın emniyetli alanını sınırlandırmaktadır. Bu nedenle kişiler hayatlarındaki bilinmezlikleri öngörülebilir kılmak istemektedirler. Astroloji tam da bu noktada kişilerin beklentilerine cevap vermektedir. Astrolojinin bu denli popüler olmasının temelinde yatan da budur. Çünkü astroloji modern dünyadaki belirsizliklerle başa çıkmaya çalışan insanların seçeceği kestirme yollardan biridir. Bu anlamda astroloji kişilerde psikolojik tatmin sağlayarak onlara öngörülebilirlik ve kontrol duygusu vermektedir (Adorno, 2002: 50). Bireylerin merak ettiği bilinmezlikler bizzat kendi hayatlarına ilişkin olabileceği gibi yaşadıkları toplumla, ülkeyle ya da bizzat dünyanın gidişatı ile ilgili de olabilmektedir. Bu tarz bilinmezlikler kolektif bir korkuya işaret etmektedir. Kolektif

korkuların temelinde kitle iletişim araçları tarafından yayılan mesajlar oldukça önemli bir etkiye sahiptir.

Haber medyasının ürettiği ve yaydığı bilinen risklerin yanı sıra bilinmeyen birtakım riskler de her zaman insanların korkularını beslemektedir. Volkanik patlamalar, kuyruklu yıldız çarpmaları ya da diğer kitlesel astronomik patlamalar, gökyüzündeki doğa olaylarına yönelik duyulan korkular bunlardan bazılarıdır (Yurdigül, 2018: 50). Üstelik bu yalnızca günümüze has bir durum değildir. Astroloji haberlerinin tarihi seyri yüzyıllara dek uzanmaktadır. Öyle ki kuyruklu yıldızlar ve gök cisimlerinin alışılmadık görünüşleri 16. ve 17. yüzyıllarda oldukça ilgi gören haber konuları arasında yer almıştır. Her ne kadar 1560'lı yıllarda Nostradamus'un eserlerini satan kitapçılara para cezası veriliyorduyduysa da Nostradamus'un kehanetleri geniş çapta alıcı kitlesine ulaşmayı sürdürmüştür. Hatta 18. yüzyılda hâlâ Nostradamus'un yazılarından alıntılar gazetelerde kullanılmaya devam etmiştir (Pettegree, 2022: 305-306).

20. yüzyılın başlarında da kuyruklu yıldızlardan kaynaklanabilecek felaketler insanların merakını çeken önemli konulardan biri olmuştur. Bunda 1910 yılında Halley Kuyruklu Yıldızı'nın Dünya'ya çarpacağına duyulan inancın payı büyüktür¹. Tüm dünyada ciddi bir endişe kaynağına neden olan bu yıldızla ilişkin haberler, uzun süre gazete sayfalarında kendine yer bulmuştur. Bu anlamda astrolojinin alanına giren konuların genel olarak insanların kaygı ve korkularından beslendiği çıkarımını yapmak mümkündür.

Şekil 1. Halley Kuyruklu Yıldızına Yönelik Hazırlanan 1910 Yılı'nın Gazete Örnekleri

---

¹ Halley Kuyruklu Yıldızı tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de ciddi bir paniğe yol açmıştır. Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın o dönemde kaleme aldığı 'Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç' adlı eseri insanların Halley'e yönelik abartılı korkusunu hicveden bir eser olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kaynak: (Many fear that end of World is at hand, 1910; Serviss, 1910).

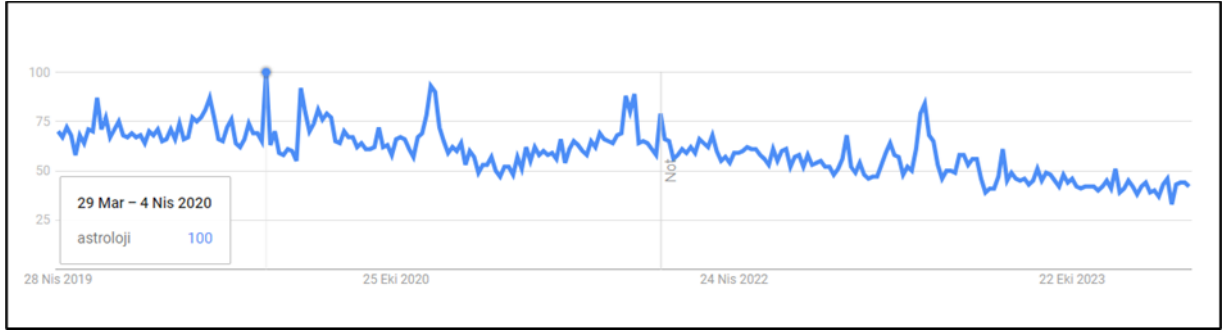
Eski dönemlerde insanların göksel olaylara ilişkin taşıdıkları korkulardan beslenen astroloji haberleri günümüze gelindiğinde salgın hastalıklardan ülke meselelerine, doğal afetlerden iklim krizine kadar çeşitli güncel korkulardan yola çıkılarak hazırlanmaktadır.

Özellikle pandemi, savaş ya da doğal afet gibi toplumda korku ve paniğin arttığı dönemlerde medyada yer alan astroloji haberlerinin arttığı görülmektedir. Aynı zamanda bu dönemlerde insanların astrolojiye olan ilgileri de yükselişe geçmektedir. Google aramalarındaki eğilim rakamları da (Google Trends) söz konusu durumu örneklendirmesi açısından dikkate değerdir. Astroloji kelimesinin son 5 yıl içinde Türkiye’de aranma sıklığına bakıldığında 29 Mart- 4 Nisan 2020 tarihleri arasında 100’e², 26 Şubat- 4 Mart 2023 tarihleri arasında ise 84’e ulaştığı görülmektedir. Her iki oran da son 5 yılın en yüksek rakamları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 2. Astroloji kelimesinin Türkiye’de son 5 yıl içinde aranma oranı (Pandemi sürecindeki yükselme)

² Sayılar, arama ilgisini belirli bir bölge ve zaman için grafikteki en yüksek noktaya görece olarak gösterir. 100 değeri, terimin en yüksek popülerliğe sahip olmasıdır. 50 değeri, terimin bunun yarısı kadar popüler olduğu anlamına gelir. 0 değeri ise bu terim için yeterince veri olmadığı anlamına gelir (<https://trends.google.com.tr/>).

Şimşek İşliyen, Fadime. (2024). Astroloji Haberlerinde Korku Çekiciliğinin Kullanılması: İnternet Haberlerine Yönelik Bir Analiz. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (E-Gifder), 12 (3), 1018-1050.

Kaynak: (<https://trends.google.com.tr/>)

Yukarıda yer alan tabloda Covid-19 salgınına ilişkin ilk vakanın Türkiye’de görülmesinin ardından (11 Mart 2020) Mart ve Nisan aylarını kapsayan süreçte astroloji kelimesinin arama oranı 100 olarak görülmektedir. Bu astroloji kavramının arama eğilimlerinde en yüksek popülerliğe ulaştığı anlamına gelmektedir.

Şekil 3. Astroloji kelimesinin Türkiye’de son 5 yıl içinde arama oranı (deprem)

Kaynak: (<https://trends.google.com>).

Yukarıda yer alan grafikte Türkiye’de Kahramanmaraş merkezli gerçekleşen ve 11 ili etkileyen 6 Şubat depremlerinin ardından 2023 yılının Şubat ve Mart aylarını kapsayan süreçte astroloji aramalarının rakamsal olarak 84’e yükseldiği görülmektedir. Bu da yine kavramın oldukça yüksek bir popülerlik oranına ulaştığını göstermektedir.

Her iki örneğin de işaret ettiği gibi öngörülemezliklerin ve risklerin arttığı dönemler astrolojiye duyulan ilginin yükselişe geçmesine olanak tanımaktadır. Üstelik bu sadece Türkiye’ye özgü bir durum değildir. Örneğin 24 Şubat 2022

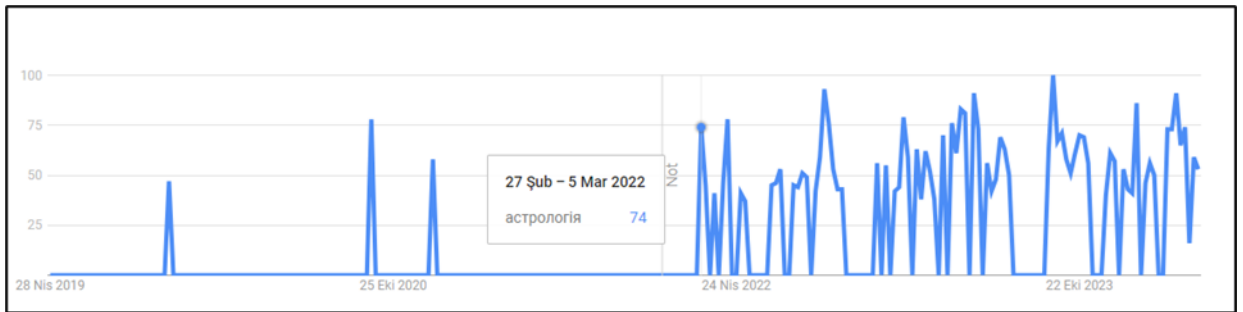
tarihinde başlayan Rusya-Ukrayna savaşı her iki ülkede de astrolojiye olan ilgiyi arttırmıştır. Öyle ki savaşın başlangıcını takiben astroloji kelimesinin aranma oranı Rusya’da 85’e, Ukrayna’da ise 74’e yükselmiştir.

Şekil 4. Astroloji kelimesinin Rusya’da son 5 yıl içinde aranma oranı

Kaynak: (<https://trends.google.com>).

Şekil 5. Astroloji kelimesinin Ukrayna’da son 5 yıl içinde aranma oranı

Kaynak: (<https://trends.google.com>).

4. Yöntem

Bu çalışmada nitel bir araştırma yöntemi olan doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır. Doküman incelemesi yöntemi gazete, dergi ve kitap gibi yazılı materyallerin yanı sıra film, video ve fotoğraf gibi görsel malzemelerin de analizini içine almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 187-189).

Forster (Akt: Sak vd., 2021: 233) doküman incelemesinin aşamalarını 5 başlıkta ele almaktadır. Bu başlıklar (1) dokümanlara ulaşma, (2) dokümanların orijinalliğini kontrol etme, (3) kodlama ve kategorilendirme için bir sistem benimseme, (4) veriyi analiz etme ve (5) veriyi kullanma şeklinde sıralanmaktadır. Çalışmada bu aşamalar dikkate alınmıştır. Dökümanlara arama motoru aracılığıyla

ulaşmıştır. Bu kapsamda Google arama motorunda haberler sekmesi seçilerek belirlenmiş anahtar kelimeler (ay tutulması+astroloji, güneş tutulması+astroloji, deprem+astroloji, kehanet+astroloji vb.) doğrultusunda aramalar yapılmıştır. Haberlerin çerçevesi belirlenirken korku çekiciliği unsurunu içermesi dikkate alınmıştır. Dökümanların orijinalliği noktasında araştırmaya dahil edilen haberlerin özellikle haber sitelerinde yer almasına ve söz konusu sitelerin de genel bir alıcı kitlesine hitap ediyor olmasına dikkat edilmiştir.

Çalışma kapsamında Türkiye’deki haber sitelerinde yer alan 16 astroloji haberi korku çekiciliği çerçevesinde ele alınmış olup her haber Rogers’ın korunma motivasyonu kuramında ortaya koyduğu korku çekiciliği bileşenleri bağlamında incelenmiştir. Korku çekiciliğinin işleyişini açıklamak üzere geliştirilmiş olan bu kuram, korku çekiciliğine yönelik yapılan çalışmalarda oldukça ilgi görmektedir (Elden ve Bakır, 2021: 306). Bu nedenle çalışmada korunma motivasyonu kuramının bileşenleri esas alınmıştır. Çalışma kapsamında değerlendirmeye alınan haberler betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Haberler başlık ve haber metni ekseninde incelenmiş ve kategorize edilerek tematik bir çerçeve oluşturulmuştur. Bu bağlamda haberler “burçlara yönelik haberler”, “astronomik hareketlere yönelik haberler” ve “genele hitap edecek şekilde hazırlanan haberler” olmak üzere üç kategori altında ele alınmıştır.

Araştırmaya dahil edilen astroloji haberleri amaçlı örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Bu kapsamda Ocak 2021-Nisan 2024 tarih aralığında yayınlanan haberler çalışmaya dahil edilmiştir. Bu tarih aralığı Covid-19 pandemisini, 2021 yılında Türkiye’nin birçok şehrinde yaşanan yangınlar ile Batı Karadeniz’de yaşanan sel felaketini ve 6 Şubat 2022’de gerçekleşen Kahramanmaraş merkezli depremleri kapsamı açısından önem taşımaktadır. Dünya genelinde ise pandeminin yanı sıra Rusya-Ukrayna ve İsrail-Filistin savaşını kapsamaktadır. Yukarıda da değinildiği üzere olağanüstü durumlar astrolojiye olan ilgiyi arttırmakta bu da astroloji haberlerinin sayısında önemli bir artışa neden olmaktadır. Ele alınan haberler cnn.com, ensonhaber.com, aksam.com.tr, posta.com.tr, sozcu.com.tr, sondakika.com, sabah.com.tr, tv100.com, haberglobal.com.tr ve karar.com sitelerinde yayınlanmıştır.

Türkiye’de astroloji ve medya ilişkisini ele alan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu gözlemlenmektedir. Yapılan çalışmaların bazıları konuyu astroloji ve kültür endüstrisi özelinde incelemektedir. Gülenay Pınarbaşı’nın “New Age İnanış ve Uygulamalarından Olan Astrolojinin Facebook Sosyal Ağındaki Dolayimli Anahtar Kelimelerle İçerik Analizi (2018-2019)” (Pınarbaşı, 2021) araştırması, M. Ferhat Sönmez’in “Kültür Endüstrisinde Astroloji: Gazete Sütunlarından Çevrimiçi Platformlara”(Sönmez, 2023) çalışması ve Gizem Orçin’in “Kitleli Sığınakta Bir Mutluluk Vaadi: Günlük Astroloji Sayfaları Üzerine Bir Analiz Çalışması” (Orçin, 2021) konuyu bu bağlamda ele alan çalışmalarıdır. Litaretürdeki bazı araştırmalar ise kişilerin neden astrolojiye ilgi gösterdiği sorunsalından hareket etmektedir. Buna göre Eylül Ersoy’un “Dijital Spiritüellik Deneyimi Olarak Astroloji: Co – Star Üzerine Bir İnceleme” (Ersay, 2023) adlı çalışması 25-35 yaş arası kişilerin bu uygulamayı kullanma nedenleri üzerinde durmaktadır. Hülye Tekbıyık ve Mehmet Anıl Ünal’ın “Kullanımlar ve Doyumlar Kuramı Bağlamında Astroloji ve Medya İlişkisi: Instagram Kullanımı Üzerine Etnografik Bir Araştırma” (Tekbıyık ve Ünal, 2023) adlı çalışmaları ise astroloji temalı sayfaların takip edilme motivasyonlarını bilişsel, duygusal, kişisel bütünleşme, sosyal bütünleşme ve gerçeklerden kaçış ihtiyaçları bağlamında irdelemektedir. Bu çalışma inceleme nesnesi olarak astroloji haberlerini ele alması ve söz konusu haberleri korku çekiciliği faktörü ile ilişkilendirmesi açısından daha önceki çalışmalardan farklılık göstermektedir. Bu anlamda ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

5. Bulgular ve Yorum

5.1. Burçlara Yönelik Haberler

Burçlara yönelik olarak hazırlanan haberlerin ana temasını birtakım unsurların bazı burçları veya burçların tamamını olumsuz yönde etkileyeceği düşüncesi oluşturmaktadır. Bu kategori altında 3 haber analiz edilmiştir. Haberlerden biri tüm burçlara, 2’si ise belirli burçlara yönelik hazırlanmıştır. Ele alınan haberler ve söz konusu haberlerin analizleri şu şekildedir:

Tablo 1. Burçlara yönelik haberler

Haber sitesi ve yayınlandığı tarih	Haber başlığı	Korku çekiciliği bileşenlerinin haberde yer alma şekli
www.posta.com.tr 29.10.2023	Ay tutulmasından kötü etkilenecek 5 burç! Para kayıpları, ekstra harcamalar ve öfke...	Habere konu olan olayın büyüklüğü (ciddiyeti) sadece 5 burcu kapsayacak şekilde verilmektedir. Kötü etkilerin gerçekleşme olasılığı Ay tutulması ile ilişkilendirilmektedir. Koruyucu tepkinin etkililiğini sağlamak adına burçların sıralanan olumsuzluklardan kaçınmaları için birtakım öneriler sunulmaktadır. Örneğin Ay tutulmasının Boğa burcu üzerindeki etkisi finansal zorlukları önlerine çıkaracak olmasıdır. Ama “iyi planlanmış bir bütçe ve finansal strateji oluşturmak” gibi öneriler ile korkuya yol açacak durumun olumsuzluğu en aza çekilmeye çalışılmaktadır.
www.haberglobal.com.tr 06.03.2024	Astrolog Dinçer Güner'den 12 burç için kötü haber: O gün geldi çattı	Habere konu edilen olayın 12 burcu da etkileyecek olması olayın ciddiyetini arttırmaktadır. Bu nedenle başlıkta özellikle bu vurgulanmaktadır. Kötü olayların gerçekleşme olasılığı Merkür ile Neptün'ün birlikte hareket etmesi ile ilişkilendirilmektedir. Bahse konu olan günde dolandırılma ihtimallerinin veya iletişimde yanlış anlaşılmanın artacağı vurgusu yapılmaktadır. Bununla birlikte sezgilerin güçlü olacağı, bazı fırsatların yakalanacağı gibi olumlu etkiler verilerek korku uyandıran günün, yıkıcı etkileri yumuşatılmaya çalışılmaktadır. Koruyucu tepkinin etkililiği bileşenine haberde yer verilmediği görülmüştür.
		Haberde Merkür retrosu, “tüm insanlığın başına talihsizlikler getiren bir astrolojik olay olarak” tanımlanmaktadır. Bu da olayın ciddiyetini arttırmaktadır. Ancak retronun etkisi “bu kez üç burç retronun etkilerini daha derinden hissedecek” şeklinde aktarılarak olayın büyüklüğü (ciddiyeti) 3 burcu kapsayacak şekilde

<p>www.haberglobal.com.tr 02.09.2023</p>	<p>Eyvah 'Merkür retrosu' devam ediyor! Bu 3 burç için kötü haber: 15 Eylül'e kadar işiniz zor!</p>	<p>verilmektedir. Kötü etkilerin gerçekleşme olasılığı Merkür retrosu ile ilişkilendirilmektedir. Retronun etkilerinden korunmak adına herhangi bir öneri sunulmamaktadır. Bu açıdan koruyucu tepkinin etkililiği bileşenine haberde yer verilmediği görülmüştür.</p>
--	---	---

Bu kategoride ele alınan haberlerin başlıklarının korku çekiciliği unsurunu içerecek şekilde çerçeveslendiği görülmüştür. “Eyvah”, “kötü haber”, “o gün geldi çattı” gibi ifadeler kişilerde korkunun yanı sıra merak uyandıracak bir nitelik de taşımaktadır. Şüphesiz bu da söz konusu başlıkların tıklanma olasılıklarını arttıran bir durumdur.

“Tık haberciliği” (clickbait journalism) noktasında astroloji haberleri, dikkat çekici konulara temas etmesi adına avantajlı bir konumdadır. Biyani ve arkadaşları (2016) abartı, tahrik, yanlış bilgi ve belirsizlik gibi unsurları tık haberciliğinin kategorileri içinde değerlendirmektedir. Bu açıdan astroloji haberlerinin özellikle abartılı başlıklarla sunulduğu ya da başlıklarda bilinçli olarak belirsiz (muğlak) ifadelerin tercih edildiği tespitini yapmak mümkündür. Tık haberciliğine örnek teşkil eden bu tür başlıklarda, bilinçli bir şekilde ayrıntılara yer verilmeyerek okurda merak uyandırmak hedeflenmektedir.

Haberlerin içeriğine bakıldığında belirsiz ifadelerin metinlerde de kullanıldığı görülmektedir. Bu kategoride incelenen haber metinlerinde “aman dikkat”, “olumsuzluklar”, “aksilikler” gibi ifadelerin, “darbe vurmak”, “başını ağrıtmak” gibi deyimlerin okurlarda korku uyandırması adına özellikle tercih edildiği saptanmıştır.

5. 2. Astronomik Hareketlere Yönelik Haberler

Astronomik hareketlere yönelik olarak hazırlanan haberlerin ana temasını gezegen hareketlerinin, güneş/ay tutulmalarının ve hareketlerinin insanlar ve yeryüzü üzerindeki etkileri oluşturmaktadır. Bu kategori altında 6 haber incelenmiştir. Ele alınan haberler ve söz konusu haberlerin analizleri şu şekildedir:

Tablo 2. Astronomik hareketlere yönelik haberler

Haber sitesi	Haber başlığı	Korku çekiciliği bileşenlerinin haberde yer alma şekli
www.cnn.com 24.06.2022	Gezegenlerin aynı hizaya gelmesi ve deprem 2022! 24 Haziran'da deprem mi olacak? Gezegen hizalanması saat kaçta, Türkiye'den izlenebilecek mi?	Haberde bu olayın bazı doğal afetleri tetikleyebileceğine dikkat çekilmektedir. Bu da olayın ciddiyetini arttırmaktadır. Haberde Türkiye'nin deprem ülkesi olduğu gerçeği hatırlatılarak olayın gerçekleşme olasılığının arttırılmaya çalışıldığı görülmektedir. Haberde depremin yanı sıra yangın, Güneş patlamaları ya da volkanik dağlarda hareketlilik yaşanabileceğine de dikkat çekilmektedir. Haberde hizalanmanın etkilerinden korunmak adına herhangi bir öneri bulunmamaktadır. Bu açıdan koruyucu tepkinin etkililiği bileşenine haberde yer verilmediği görülmüştür.
www.ensonhaber.com 28.02.2023	Dolunay ve yeniaylar depremi tetikler mi? İki deprem de denk gelmişti! Ayın hareketleri depremleri etkiler mi?	Haberde yeniay, dolunay ve tutulmaların riskli olduğuna dikkat çekilmektedir. 6 Şubat'ta yaşanan Kahramanmaraş merkezli depremde dolunayın, 20 Şubat'ta yaşanan Hatay depreminde ise yeniayın görüldüğüne değinilerek habere konu olan olayın ciddiliği ve gerçekleşme olasılığı arttırılmaktadır. Gökyüzü olaylarının depremi tetikleyebileceği ifade edilmekle beraber bunun her zaman geçerli olmayacağı da belirtilmektedir. Haberde ayın evrelerinin ve hareketlerinin etkilerinden korunmak için herhangi bir öneri sunulmamaktadır. Bu anlamda haberde koruyucu tepkinin etkililiği bileşenine yer verilmediği görülmüştür.
		Haberde tutulma etkisi ile yaşanabilecek olaylara dair astrologların öngörülerine yer verilmektedir. Öngörüler

<p>www.posta.com.tr 08.04.2024</p>	<p>8 Nisan Güneş tutulması kehanetleri korkuttu! 71 yıl sonra 'şeytan kuyruklu yıldız' görülecek! Bu nisanı yıllar sonra bile hatırlayacağız!</p>	<p>arasında yıkıcı olaylar, doğal afetler, terör saldırılarında artış, patlamalar ve savaşlar yer almaktadır. Haberin yapıldığı tarih itibarıyla yakın zamanda Türkiye'de gerçekleşen ve 29 kişinin can verdiği yangın, Tayland'da meydana gelen 7.4 şiddetindeki deprem ve Moskova'da yaşanan terör saldırısı bu tutulmanın etkileri ile ilişkilendirilmektedir. Bu da olayın büyüklüğünü dünya ölçeğinde arttırmaktadır. Yaşanan olaylardan örnekler verilmesi meydana gelebilecek diğer olumsuz olayların gerçekleşme olasılığını da arttırmaktadır. "Asıl olaylar nisan sonunda kendini gösterecek" ifadesi ile korku unsuru ön plana çıkarılmaktadır. Haberde tutulmanın etkilerinden korunmak için herhangi bir öneri bulunmamaktadır. Bu açıdan haberde koruyucu tepkinin etkililiği bileşenine yer verilmediği görülmüştür.</p>
<p>www.aksam.com.tr 22.01.2021</p>	<p>Astrolojiden deprem sinyali! Astrolog Nilay Dinç, güneş tutulması ile deprem arasındaki ilişkiyi anlattı</p>	<p>Haberde 11 Ağustos 1999 tarihinde yaşanan tam Güneş tutulması ve izdüşümünün Marmara'da gerçekleşmesine ve 6 gün sonra meydana gelen Marmara depremine değinilmektedir. Bu da habere konu edilen olayın ciddiyetini ve gerçekleşme olasılığını arttırmaktadır. Haberde Astrolog Nilay Dinç'in olasılık hesaplamalarına da yer verilmektedir. Buna göre Haziran 2030 yılında gerçekleşecek Güneş tutulmasının izdüşümünün Ege ve Marmara üzerinde olacağına, 99 depremi öncesi gerçekleşen Güneş tutulmasının iz düşümünün aynısının ise 3 Eylül 2081 yılında gerçekleşeceğine ve bu</p>

		tarihlerde tedbirli olunması gerektiğine dikkat çekilmektedir. Bu şekilde koruyucu tepkinin etkililiği sağlanmaya çalışılmıştır.
<p>www.haberglobal.com 30 Nisan 2024</p>	<p>'Evlat olsa sevilmez' denilen gezegen burç değiştiriyor! Astrolog Dinçer Güner 9 Haziran'a kadar 12 burcu uyardı</p>	<p>Haberde Mars'ın 30 Nisan'da Koç burcuna geçeceğinden ve bu durumun olası etkilerinden söz edilmektedir. Koç burcunun savaştan enerjisinin Mars ile birleşmesi sonucunda dünya genelinde tansiyonun yükseleceğine dikkat çekilmektedir. Astrolog Dinçer Güner'in "Savaş enerjisinin yükseldiği bir döneme ne yazık ki giriş yapmış bulunuyoruz. Özellikle orta doğuda kazanlar epey kaynayabilir. Bu dönem dünyanın huzuru epey kaçacakmış gibi görünüyor" ifadelerine yer verilerek korku unsuru öne çıkarılmaktadır. Haberde ayrıca ateş elementinde artan enerjinin orman yangınlarına yol açabileceğinden ve aktif olmayı bekleyen yanardağları harekete geçireceğinden söz edilerek korku düzeyinin dozu arttırılmaktadır. Haberin içeriğinde bu süreçte kişilerin özel yaşamlarında ne yapıp ne yapmaması gerektiğine yer verilerek koruyucu tepkinin etkililiği sağlanmaya çalışılmıştır.</p>
<p>www.karar.com 18 Nisan 2023</p>	<p>6 Şubat depremini 2,5 ay önce haber veren astrolog yeni tarih verdi! O bölgeye dikkat: Risk çok büyük!</p>	<p>Haberde "Zubenik tutulma" adı verilen olayın yol açacağı olumsuz sonuçlara yer verilmektedir. Astrolog Zuhul Taşçı'nın görüşlerinin yer aldığı haberde, haziran ve ağustos aylarını etkileyecek olan tutulmanın afetlere, yangınlara, ekonomik çalkantı ve siyasi depremlere yol açacağına dikkat çekilmektedir. Ayrıca söz konusu tarih aralığında deprem potansiyelinin oldukça yüksek olduğuna değinilmektedir.</p>

		Haberde tutulmanın etkilerinden korunmak için herhangi bir öneri bulunmamaktadır. Bu açıdan haberde koruyucu tepkinin etkililiği bileşenine yer verilmediği saptanmıştır.
--	--	---

Bu kategoride ele alınan haberlerin başlıklarının korku çekiciliği unsurunu yansıtacak şekilde oluşturulduğu görülmüştür. Tutulmalar ve gezegen ile ay hareketleri yoğunluklu olarak deprem ile ilişkilendirilerek sunulmuştur. “2 deprem de denk gelmişti”, “deprem sinyali” gibi ifadeler astronomik hareketler ile deprem arasında bir ilişki olduğunu destekler bir nitelik taşımaktadır.

Haberlerin içeriğine bakıldığında geçmişte ya da yakın zamanda yaşanan deprem, yangın, terör eylemi gibi negatif olaylardan sıklıkla örnekler verildiği ve söz konusu olayların tutulmalar ve gezegen/ay hareketleri ile ilişkilendirildiği bulgulanmıştır. Bu kategoride incelenen haber metinlerinde “çok sayıda gezegenin Zodyak’ın bir bölgesinde ve Güneş’in bir tarafında toplaşması doğal afet riski doğuruyor” , “Ay’ın Uranüs-Satürn karesini de tetikliyor olması, 25 Haziran civarının bu açıdan dikkat çekici olacağını düşündürüyor” , “yaşanan dolunayın Uranüs etkili olduğu” , “bu tutulmada Güneş koç burcu üzerinde 19 derecede yükselecek” gibi ifadelerin kullanılması okurlara astrolojik görüşlerin birtakım bilimsel temeller doğrultusunda oluşturulduğu izlenimini vermektedir. İrrasyonellik ve rasyonellik arasına sıkışıp kalan astrolojinin (Rigel ve Dursun, 2015: 228) - dolayısıyla astroloji haberlerinin- bu tutumu, astrolojik öngörülerin rasyonel bir zeminde konumlandırılma çabası olarak değerlendirilebilir.

5. 3. Genele Hitap Edecek Şekilde Hazırlanan Haberler

Genele hitap edecek şekilde hazırlanan haberlerin ana temasını savaşlar, doğal afetler ya da pandemi gibi yıkıcı ve olumsuz etkileri büyük olan sorunlar/felaketler oluşturmaktadır. Bu kategori altında 7 haber incelenmiştir. Ele alınan haberler ve söz konusu haberlerin analizleri şu şekildedir:

Tablo 3. Genele hitap edecek şekilde yapılan haberler

Haber sitesi	Haber başlığı	Korku çekiciliği bileşenlerinin haberde yer alma şekli
www.haberglobal.com.tr 12.10.2023	İstanbul depremi, 3. dünya savaşı, salgınlar ve ekonomi... Ünlü astrolog Nuray Sayarı'dan bomba yorumlar	Haberde astrolog Nuray Sayarı'nın, İstanbul depremine, 3. dünya savaşına, salgınlar ve ekonomi hakkındaki yorumlarına yer verilmektedir. Haberin içeriğinde Sayarı'nın İstanbul'da değil doğu bölgesinde deprem öngördüğü ya da 3. dünya savaşının olmayacağına yönelik açıklamaları yer almaktadır. Bu açıdan haberin başlığı yanıltıcı niteliktedir. Haberde Sayarı'nın öngördüğü durumlardan biri de Covid-19 gibi yeni bir salgındır. Haberde doğu bölgesinde yaşanması muhtemel bir depremin yanı sıra yeni bir salgın uyarısına yer verilmesi olayın büyüklüğünü arttırmaktadır. Yaşanmış olaylardan örnekler verilmesi sözü edilen olayların gerçekleşme olasılığını artırıcı bir rol üstlenmektedir. "Her gün deprem olabilir gibi hazırlıklı olalım," "yapabileceğimiz her şeyi yapalım" şeklindeki uyarılar ile koruyucu tepkinin etkililiği sağlanmaya çalışılmıştır.
www.ensonhaber.com 08.08.2023	Covid-19'un yeni varyantı Eris hızla yayılıyor! Uzman astrolog o tarihe dikkat çekti...	Haberde gökyüzündeki bazı olayların virüse sebebiyet vereceği görüşünden yola çıkılmaktadır. Haberin kaynağı uzman astrolog Filiz İnsel'in sosyal medya paylaşımıdır. Bu paylaşımında Venüs'ün Güneş ile alt kavuşum yaşıyor olması sonucunda entrika, yalan dolan ve iftiranın yanı sıra salgın hastalıkların da tetiklenebileceğine ilişkin bir uyarı yer almaktadır. Haberin girişinde Eris varyantının hızla yayıldığına dikkat çekilerek olayın büyüklüğü arttırılmaya çalışılmıştır. Haberde Venüs ile Güneş'in kavuşumunun

		etkilerinden korunmak için herhangi bir öneri bulunmamaktadır. Bu açıdan haberde koruyucu tepkinin etkililiği bileşenine yer verilmediği görülmüştür.
www.karar.com 02.01.2024	Simpsonlardan bile ünlü! Depremleri bilmesiyle tanınan astrolog 2024 kehanetlerini sıraladı: Uçak kazası, sel...	Haberin kaynağı astrolog Mahfuz Bayram'ın sosyal medya paylaşımlarıdır. Buna göre haberde astroloğun 2024 yılına dair kehanetleri sıralanmaktadır. Bu kehanetler arasında depremler, seller, yangınlar, tsunami, kuraklık tehlikesi, kasırgalar, kavurucu sıcaklar, terör olayları, halk ayaklanmaları, bölgesel savaşlar, kalp krizlerinde artış, Güneş'te büyük patlamalar, volkanik patlamalar, çekirgesinek istilası, uçak kazası, maden kazası ve uzaylılar yer almaktadır. Bu açıdan habere konu edilen olayın ciddiyeti büyük oranda arttırılmıştır. Haberde söz konusu astroloğun daha önceden Kahramanmaraş depremini öngördüğü iddialarına yer verilerek işaret ettiği olayların gerçekleşme olasılığı arttırılmaya çalışılmıştır. Haberde tüm bu olaylardan korunmak için neler yapılabileceğine dair herhangi bir öneriye yer verilmemiştir. Bu nedenle haberde koruyucu tepkinin etkililiği bileşeni bulunmamaktadır.
		Haberde Cassandra lakaplı astroloğun öngörülerine yer verilmektedir. Ancak haber başlığında astrolog yerine kâhin sözcüğü tercih edilmiştir. Bu da söz konusu kişinin tahminlerini öngörü olmaktan çıkarmakta ve söylediklerine kesin gözle bakılması sonucunu doğurmaktadır. Öyle ki öngörülere yer verilmeden önce haberde şöyle bir ifade kullanılmaktadır: "Cassandra bu sefer de 2022 yılının ocak ve şubat ayında olacakları

<p>www.sondakika.com 04.01.2022</p>	<p>Kâhin Cassandra'dan pandemi, dolar ve doğal afet tahminleri! Söylediklerine inanamayacaksınız!</p>	<p>açıkladı.” Cassandra’nın hem kâhin hem de astrolog olarak nitelendirilmesinin sebebi sadece sözlerine kesinlik kazandırmak değildir. Açıklamalarına göre bazı olayları öngörmek için ya küresine bakmakta ya da istihareye yatmaktadır. Haberde öngörülenler arasında Omicron varyantının 2022’ye “damgasını vuracağı” ve doğal afetlerin birbiri ardına yaşanacağı yer almaktadır. “Tabiat ana bu yıl biz insanlardan adeta intikam alacak” şeklindeki ifadeler ile tehlikenin büyüklüğü arttırılmaktadır. Cassandra’nın astrolog olmasının yanı sıra bir kâhin olması işaret ettiği olayların gerçekleşme olasılığını arttırıcı bir rol üstlenmektedir. Haberde koruyucu tepkinin etkililiği bileşeni bulunmamaktadır.</p>
<p>www.sabah.com.tr 26.12.2023</p>	<p>Nostradamus kehanetleri dünyayı sarstı! 2024 yılında neler olacak? Deprem, ölüm, kızıl felaket... İşte 4 büyük kehanet!</p>	<p>Haber Fransız astrolog ve kâhin Nostradamus'un 2024 yılına ilişkin kehanetlerine dayanmaktadır. Bu kehanetler başka uzmanların Nostradamus'un kitabındaki şifreleri yorumlamaları sonucu ortaya atılmaktadır. Buna göre Nostradamus'un 2024 yılı öngörülerinde Çin savaşı, iklim değişikliği ve ABD'nin Kaliforniya eyaletinde yaşanacağı tahmin edilen bir deprem bulunmaktadır. Haberde daha önceki yıllarda gerçekleşen tahminlerden bazı örneklere yer verilmesi işaret edilen olayların ciddiyetini ve olma olasılığını arttırmaktadır. Haberde koruyucu tepkinin etkililiği bileşeni yer almamaktadır.</p>
		<p>Haber astrolog Öner Döşer ile gerçekleştirilen yeni yıl özel yazı dizisi şeklinde hazırlanmıştır. Haberde, yeni yılda (2024) toprak veya</p>

<p>www.sozcu.com.tr 30.12.2023</p>	<p>Salgın hastalıklar ve depremler için önlemlerinizi alın!</p>	<p>bitkilerden bulaşabilecek salgınlara ve yine sulardan bulaşabilecek virüs ve salgınlara, iklim değişikliğine, kuraklığa ve doğal afetlere dikkat çekilmektedir. Döşer haberde “isabetli öngörülerıyla dikkatleri üzerine çeken ve astroloji dünyasının hocası” şeklinde nitelendirilmektedir. Bu da anlattıklarının ciddiyetini ve gerçekleşme olasılığını arttırıcı bir etkide bulunmaktadır. Haberde birtakım tarihler verilmekte ve “güvenlik önleminizi ve tedbirinizi alın!” şeklinde uyarılar yer almaktadır. Bu da koruyucu tepkinin etkililiği arttırmaktadır.</p>
<p>www.tv100.com 02.12.2022</p>	<p>Ünlü astrolog korkuttu! Büyük deprem için tarih verdi</p>	<p>Haber astrolog Can Aydoğmuş’un sosyal medya hesabından yaptığı yayına dayandırılmaktadır. Haberde, “meydana gelen Düzce depremi sonrası herkesi korku sardı” ifadesinin ardından Aydoğmuş’un depremle ilgili sözlerine yer verilmiştir. Birtakım tarihlere ve depremin şiddetine ilişkin öngörüler verilmesi olayın ciddiyetini ve gerçekleşme olasılığını arttırıcı bir etkide bulunmaktadır. Ancak haberde depremin hangi bölgede olacağına ilişkin herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir. Haberde koruyucu tepkinin etkililiği bileşeni yer almamaktadır.</p>

Bu kategoride incelenen haberlerde doğal afet, savaş, terör olayları, salgın hastalıklar gibi fiziksel varlığı tehdit eden tehlikelere yer verildiği saptanmıştır. Bu açıdan haberlerin korku çekiciliği unsurunu yansıtabilecek şekilde hazırlandığını söylemek mümkündür. Haberlerde doğal afetler, savaşlar, salgınlar, patlamalar, iklim krizi gibi birden çok negatif öngörüye yer verilerek haberlerin korku düzeyi arttırılmaya çalışılmıştır. Özellikle haber başlıklarında çoklu bir şekilde negatif öngörünün yer alması ve üç nokta bırakılması bu açıdan dikkat çekicidir.

Haberlerin içeriğine bakıldığında genellikle geçmiş dönemlerde yaşanan olumsuz olaylardan örnekler verilerek habere konu olan olayların etki boyutunun arttırıldığı görülmüştür. Haberlere konu olan öngörülerin gezegenlerle ya da tutulmalar ile ilişkilendirildiği saptanmıştır. Ele alınan haber metinlerinde “24 Ekim’de Satürn’ün düz hareketine başlaması ve bu dönemdeki tutulmaların da etkisiyle”, “13 Ağustos’ta Venüs güneş ile alt kavuşum yaşıyor olacak” gibi ifadeler kullanılarak öne sürülen görüşlerin bilimsel bir temele dayandığı gibi bir izlenim verilmeye çalışıldığı görülmüştür.

SONUÇ

Astroloji tarihine bakıldığında dünya savaşları, astrolojinin yeniden yükselişe geçtiği dönemler olarak karşımıza çıkmaktadır (Jerome, 2009). Geçmişten günümüze geldiğinde ise yakın dönemde yaşanan Covid-19 pandemisi de yine insanların geleceğe ilişkin merak ve kaygılarının arttığı bir dönem olmuştur. Bu dönemde de koronavirüs’ün önceden tahmin edildiğine ya da kaç yıl süreceğine ilişkin çok sayıda astrolojik çıkarım medyada yer almıştır.

Yaşanan ya da yaşanması muhtemel görülen deprem gibi doğal afet olayları da astrolojinin ilgi alanına giren önemli konular arasındadır. Bu bağlamda belirsizliğin arttığı doğal afetler, savaş ya da küresel salgın gibi olağanüstü durumların astrolojiye olan ilgiyi arttırdığını söylemek mümkündür.

Bu çalışmada özellikle kolektif korkulara hitap eden astrolojik anlatının haber sitelerinde nasıl sunulduğu, astrolojik söylemlerde korku çekiciliği unsurundan hangi ölçüde yararlandığı ve astroloji haberlerinde sıklıkla kullanılan korku ifadelerinin hangileri olduğu gibi sorulara yanıt aranmıştır. Bu amaçla, çalışma haber sitelerinde yer alan astrolojik söylemlerde baskın olan korku çekiciliği üzerine yoğunlaşmaktadır.

Çalışmada astroloji haberleri “burçlara yönelik haberler”, “astronomik hareketlere yönelik haberler” ve “genele hitap edecek şekilde hazırlanan haberler” olmak üzere kategorik olarak ayrıştırılmıştır. Haberlerin analizi noktasında Rogers’ın ortaya koyduğu korku çekiciliği bileşenleri referans alınmıştır. Bu bileşenlerden ilki “olayın büyüklüğü” ve ikincisi olan “olayın gerçekleşme olasılığının” tüm haberlerde

etkin bir şekilde kullanıldığı bulgulanmıştır. Haberlerde sözü edilen olayların hangi tarihlerde yaşanacağına ilişkin bilgiler verilmesi, olay ya da olayların hangi bölgelerde/şehirlerde ya da ülkelerde gerçekleşeceğine dair öngörülerde bulunulması olayın büyüklüğü bileşeni noktasında önem taşımaktadır. Haberlerde daha önceden yaşanmış bazı olaylardan örnekler verildiği görülmüştür. Örneğin 1999 Marmara depreminden 6 gün önce tam Güneş tutulması yaşanmıştı ya da 6 Şubat depremlerinde de Dolunay görülmüştü gibi ifadeler kullanılarak habere konu edilen olayın gerçekleşme olasılığı arttırılmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda haberlerde görüşlerine başvurulmuş astrologlar “Kahramanmaraş depremini bilen”, “isabetli öngörülerıyla tanınan”, “astrologların hocası” gibi ifadelerle nitelendirilmiştir. Bazı astrologlar uzman, bazıları ise kâhin olarak adlandırılmıştır. Tüm bu etmenler de yine habere konu edilen olayın gerçekleşme olasılığını arttırıcı bir rol üstlenmektedir.

Haberlerin önemli bir bölümünde bahsedilen olumsuz olayların yıkıcı etkilerinden korunmak için neler yapılabileceğine dair önerilere ya da alınması gereken tedbirlere yer verilmediği saptanmıştır. Bu nedenle çoğu haberde koruyucu tepkinin etkililiği bileşeninin bulunmadığı görülmüştür.

Analize tabi tutulan haberlerde deprem, sel, yangın, volkanik patlamalar ya da savaş gibi hayati tehlike arz eden olayların sıkça kullanıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda haberlerde birtakım salgın hastalıkların yaşanacağı veya yeni virüslerin ortaya çıkacağı gibi sağlığı tehdit edebilecek durumların ve mali açıdan sıkıntı doğurabilecek finansal risklerin de sıklıkla kullanıldığı görülmüştür. Bu açıdan astroloji haberlerinde korku çekiciliğinin bir gereği olarak kişilere yaşamlarının, sağlıklarının ve mülkiyetlerinin tehdit altında olduğunun mesajları (Barth and Bengel, 2000: 23) yoğun bir şekilde aktarıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışma kapsamında ele alınan haber metinlerinde “alarm zilleri çalmaya başlayacak”, “başınızı ağrıtabilecek”, “darbe vuracak”, “tabiat ana intikam alacak”, “felaket listesi”, “astrologların kehanetleri korkuttu” gibi negatif çağrışımlı söylemlerin yoğun olarak tercih edildiği bulgulanmıştır.

İncelenen haberlerde genellikle “Uzman astrolog o tarihe dikkat çekti”, “Büyük deprem için tarih verdi”, “O gün geldi çatı”, “Söylediklerine

inanamayacaksınız” şeklinde başlıkların tercih edildiği görülmüştür. Bu durum haber sitelerinin daha fazla okur çekmek ve haberlerin tıklanmasını sağlamak adına özellikle astroloji gibi sansasyonel dil kullanımına açık haberlere, tık haberciliği ekseninde yaklaşmasının bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

Astroloji haberlerinde “Satürn’ün düz hareketine başlaması ve bu dönemdeki tutulmaların da etkisiyle...”, “Satürn’ün Balık burcunda seyredeceği 2024 yılında...” “13 Ağustos’ta Venüs Güneş ile alt kavuşum yaşıyor olacak”, “Jüpiter geniş çaplı olayları, Uranüs ise depremleri temsil eder. Bu yıl bu ikisinin yaklaştığı dönemlerde...” gibi ifadelerin sıklıkla kullanıldığı görülmüştür. Bu durumu astrolojik öngörülerin dayanak noktasının bilimsel referanslar olduğuna ilişkin kişileri ikna etme çabası olarak değerlendirmek mümkündür.

Yapılan analiz sonucunda astroloji haberlerinde korku çekiciliği unsurundan büyük ölçüde yararlandığı, korkunun merak uyandırıcı bir şekilde çerçevelenerek sunulduğu ve tık haberciliğinin kategorileri arasında yer alan abartı ve belirsizlik öğelerinin korku unsurunu arttıracak şekilde kullanıldığı tespit edilmiştir.

Türkiye’de astroloji haberlerine yönelik bilimsel çalışmalar oldukça sınırlı sayıdadır. Bunun yanı sıra korku çekiciliği kavramının iletişim literatüründe genellikle reklamlar üzerinden ele alındığı görülmektedir. Bu nedenle astroloji haberlerini korku çekiciliği ile ilişkilendirerek inceleyen bu çalışmanın, sosyal bilimler literatürüne ve astroloji haberlerine ilişkin yapılacak olan başka çalışmalara katkı sunacağı düşünülmektedir.

Şimşek İşliyen, Fadime. (2024). Astroloji Haberlerinde Korku Çekiciliğinin Kullanılması: İnternet Haberlerine Yönelik Bir Analiz. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (E-Gifder), 12 (3), 1018-1050.

KAYNAKÇA

ADORNO, Theodor W. (2002). The Stars Down To Earth And Other Essays On The Irrational İn Culture. (S. Crook, Dü.) Routledge.

AKBAŞ, Merve (2023). Siyaseti Yöneten Yıldızlar. Nihayet Dergisi, 9(97), S. 46-51.

BALCI, Şükrü& KARADENİZ, Betül (2022). Gazete Haberlerinde Korku Çekiciliğinin İzlerini Sürmek: Covid-19 Pandemi Haberleri Üzerine Bir İnceleme, Erciyes İletişim Dergisi, Cilt/Volume 9, Sayı/Issue 1, 205-228.

BARTH , Jürgen, & BENGEL, Jürgen (2000). Prevention Through Fear?: The State Of Fear Appeal Research / An Expert Report By Jürgen Barth And Jürgen Bengel. Federal Centre For Health Education (Bzga). Research And Practice Of Health Promotion Vol. 8.

BIYANI, Prakar, TSIOUTSIOULIKLIS, Kostas, & JOHN , Blackmer (2016). "8 Amazing Secrets For Getting More Clicks": Detecting Clickbaits İn News Streams Using Article İnformality. Proceedings Of The Aaaı Conference On Artificial Intelligence, 30(1).
<https://doi.org/10.1609/aaai.v30i1.9966>

BOTTON, Alain de (2015). Haberler/Bir Kullanma Kılavuzu. (Z. Baransel, Çev.) Sel Yayıncılık.

Cambridge Dictionary. (T.Y.). Astrologia, Cambridge Dictionary İçinde. Şubat 12, 2024 Tarihinde
<https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6z%C3%BCk/İngilizce/Astrology> Adresinden Alındı

Cambridge Dictionary. (T.Y.). Pseudoscience, Cambridge Dictionary İçinde. Şubat 12, 2024 Tarihinde
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/pseudoscience> Adresinden Alındı

CEVAHİROĞLU, Ayşenur (2023, Mart 09). Sahte Bilim Nedir? Anadolu Ajansı Teyit Hattı: <https://www.aa.com.tr/tr/teyithatti/teyit-sozlugu/sahte-bilim-nedir/1815607> Adresinden Alındı

Şimşek İşliyen, Fadime. (2024). Astroloji Haberlerinde Korku Çekiciliğinin Kullanılması: İnternet Haberlerine Yönelik Bir Analiz. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (E-Gifder), 12 (3), 1018-1050.

CHANDLER, Daniel, & MUNDAY, Rod (2018). Medya Ve İletişim Sözlüğü. (B. Taşdemir, Çev.) İletişim Yayınları.

ELDEN, Müge& BAKIR, Uğur (2021). Reklam Çekicilikleri / Cinsellik, Mizah, Korku, İletişim Yayınları.

FUREDI, Frank (2017). Korku Kültürü/Risk Almamanın Riskleri. (B. Yıldırım, Çev.) Ayrıntı Yayınları.

GALTUNG, Johan, & RUGE, Mari H. (1965). The Structure Of Foreign News The Presentation Of The Congo, Cuba And Cyprus Crises İn Four Norwegian Newspapers. Journal Of Peace Research, 2(1), S. 64-91.
<https://doi.org/10.1177/002234336500200104>

HOGAN, Kevin& SPEAKMAN, James (2012). Gizli İkna Taktikleri (T. Gezer, Çev.) Yakamoz Kitap.

İŞLİYEN, Mustafa, & ŞİMŞEK İŞLİYEN, Fadime (2021). Covid-19 Salgını Sürecinde Medya ve Yalan/Sahte Haber. R. Sine Nazlı, & A. Kalafat Çat (Dü) İçinde, Korona Günlerinde Medya ve İletişim (S. 70-97). Eğitim Yayınevi.

JEROME, Lavrence E. (2009). Astroloji Çürütüldü. (E. R. Pekünlü, Çev.) İstanbul Kültür Üniversitesi.

KALENDER, Ahmet (2005). Siyasal İletişim / Seçmenler ve İkna Stratejileri, Çizgi Kitabevi.

KEAT, Russel& URRY, John (2001). Bilim Olarak Sosyal Teori. (N. Çelebi, Çev.) İmge Kitabevi.

OFFİT, Paul A. (2022). Kötü Tavsiye/Bilim Ve Sahte Bilim. (Z. E. Polat, Çev.) Sabri Ülker Vakfı Yayınları.

ÖSTGAARD, Einar (1965). Factors İnfluencing The Flow Of News. Journal Of Peace Research, 2(1), S. 39-63.

PETTEGREE, Andrew (2022). Haberin Ortaya Çıkışı/Dünyanın Haberleşme Süreci. (E. Mutludoğan, Çev.) Bilge Kültür Sanat.

Şimşek İşliyen, Fadime. (2024). Astroloji Haberlerinde Korku Çekiciliğinin Kullanılması: İnternet Haberlerine Yönelik Bir Analiz. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (E-Gifder), 12 (3), 1018-1050.

PINARBAŞI, Gülenay (2020). Kültür Endüstrisi Bağlamında New Age Uygulamalarından-İnançlarından Astrolojinin Facebook Dolayimli İçerik Analizi. (Tez No: 649644). [Doktora Tezi, Maltepe Üniversitesi] Yök Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/Ulusaltezmerkezi/> adresinden alındı

RİGEL, Nurdoğan& DURSUN, Onur (2015). Kültür Endüstrisinin Sahte Rasyonelitesi: Yıldız Falları (Los Angeles Times'tan Hürriyet'e Yıldız Falları Analizi). Global Media Journal Tr Edition, 5(10), S. 227-270. <https://globalmediajournaltr.yeditepe.edu.tr/tr/bahar-2015-sayisi> adresinden alındı

ROGERS, Ronald W. (1975). Protection Motivation Theory Of Fear Appeals And Attitude Change. The Journal Of Psychology, 91(1), S. 93-114. <https://doi.org/10.1080/00223980.1975.9915803>

SAK, Ramazan, ŞAHİN SAK, İkbâl T., ÖNEREN ŞENDİL, Çağla& NAS, Eşref (2021). Bir Araştırma Yöntemi Olarak Doküman Analizi. Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi, 4(1), 227-250. <http://doi.org/10.33400/kuje.843306>

SUIÇMEZ, Mehmet (2023). Polis-Adliye Haberciliği Bağlamında 3. Sayfa Haberlerinin Gazetelerde Sunumu, E. Güven & İ. Kılınç (Ed) İçinde, Yeni Çağda Dönüşen Gazetecilik/Gazetecilikte Yeni Yaklaşımlar, (S. 217-241). Eğitim Yayınevi.

ŞAHİN, Tahir E. (2020). Bilim, Bilimler ve Bilgi Alanları, Berikan Yayınları.

TARAKCI, Havva Nur (2019). İkna Edici Mesaj Stratejisi Olarak Çekicilik, Literatürk Yayınları.

TINAS, Samet (2023). Doğru Vakit Ondan Sorulur. Nihayet Dergisi, 9(97), S. 22-26.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri. (T.Y.). Astroloji, Türk Dil Kurumu Sözlükleri İçinde. Şubat 12, 2024 Tarihinde Türk Dil Kurumu Sözlükleri: www.sozluk.gov.tr adresinden alındı

UYAR, Tefvik (2016). Astroloji Sözdebilimi Ve Toplum İçin Yarattığı Tehditler Üzerine Bir Tartışma. Yükseköğretim Ve Bilim Dergisi(1), S. 50-60.

Şimşek İşliyen, Fadime. (2024). Astroloji Haberlerinde Korku Çekiciliğinin Kullanılması: İnternet Haberlerine Yönelik Bir Analiz. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (E-Gifder), 12 (3), 1018-1050.

<https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Highereducsci/Issue/61489/918098>

adresinden alındı

VILLAVICENCIO, Marcos (2020). Four Examples Of Pseudoscience. 02 12, 2024

Tarihinde <https://Philsoci-Archive.Pitt.Edu/Id/Eprint/16777> Adresinden Alındı

WITTE, Kim (1992). Putting The Fear Back Into Fear Appeals: The Extended

Parallel Process Model. Communication Monographs, 59(4), S. 329–349.

<https://doi.org/10.1080/03637759209376276>

YILDIRIM, Ali& ŞİMŞEK, Hasan (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma

Yöntemleri. Seçkin Yayınevi.

YURDİGÜL, Aslı (2018). Medya ve Korku Kültürü: Korku Kültürünün Yaratım

Sürecinde Televizyon Haberleri. Cinius Yayınları.

Şimşek İşliyen, Fadime. (2024). Astroloji Haberlerinde Korku Çekiciliğinin Kullanılması: İnternet Haberlerine Yönelik Bir Analiz. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (E-Gifder), 12 (3), 1018-1050.

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.